

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ
ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Ημερομηνία: Κυριακή 14 Απριλίου 2013

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Α. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Να μεταφράσετε τα παρακάτω αποσπάσματα:

Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Veientanam praedam non aequo iure divisam, absens dictator est factus; is Gallos iam abeuntes secutus est: quibus interemptis aurum omne recepit. Quod illic appensum civitati nomen dedit: nam Pisaurum dicitur quod illic aurum pensatum est. Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogatus reversus est.

Si quid durius ei videbatur, quod imperandum militibus esset, a cerva sese monitum esse praedicabat. Ea cerva quodam die fugit et perisse credita est. Cum aliquis Sertorio nuntiavisset cervam inventam esse, Sertorius eum iussit tacere; praeterea praecepit ut eam postero die repente in eum locum emitteret, in quo ipse cum amicis futurus esset. Postridie eius diei Sertorius, admissis amicis in cubiculum suum, dixit eis visum in somno sibi esse cervam, quae perisset, ad se reverti. Cum cerva, emissa a servo, in cubiculum Sertorii introrupisset, admiratio magna orta est.

Μονάδες 40

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

B1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για τις παρακάτω λέξεις:

qui:	την αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος
diu:	τον τύπο στον υπερθετικό βαθμό
exilio:	την ονομαστική ενικού
aequo:	τον συγκριτικό βαθμό του επιθέτου (στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση)
nomen:	την αιτιατική του πληθυντικού
hoc:	την ίδια πτώση του θηλυκού γένους στον άλλο αριθμό
quid:	την ονομαστική ενικού του αρσενικού
durius:	το επίρρημα στον συγκριτικό βαθμό
militibus:	την αιτιατική του ενικού
postero die:	τη γενική του πληθυντικού με το επίθετο στον υπερθετικό βαθμό
aliquis:	την αιτιατική ενικού του ουδετέρου της αντίστοιχης επιθετικής αντωνυμίας
admiratio magna:	την αιτιατική του ενικού με το επίθετο στο συγκριτικό βαθμό

Μονάδες 15

B 2. Να γράψετε τους ζητούμενους ρηματικούς τύπους για τα παρακάτω (για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο):

absens:	το απαρέμφατο μέλλοντα και παρακειμένου
factus est:	το β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή και τη γενική ενικού του γερουνδιακού στο θηλυκό γένος.
abeuntes:	την αιτιατική ενικού του ουδετέρου και την αιτιατική του γερουνδίου
dedit:	το β' ενικό πρόσωπο υποτακτικής και προστακτικής ενεστώτα στην άλλη φωνή
videbatur:	το απαρέμφατο του μέλλοντα στην ενεργητική φωνή (το υποκείμενο να θεωρηθεί αρσενικό πληθυντικού)
praedicabat:	το β' ενικό της προστακτικής ενεστώτα στη φωνή που βρίσκεται
fugit:	το γ' πληθυντικό της υποτακτικής παρατατικού στη φωνή που βρίσκεται
nuntiavisset:	την αφαιρετική του σουπίνου
dixit:	το γ' πληθυντικό της οριστικής του υπερσυντελικού στην παθητική φωνή
introrupisset:	την αιτιατική πληθυντικού της μετοχής του αρσενικού γένους του ενεστώτα
orta est:	το β' ενικό της οριστικής του ενεστώτα

Μονάδες 15

Γ 1. α. *Si quid durius ei videbatur, a cerva sese monitum esse praedicabat...*: Να αναγνωρίσετε το είδος του υποθετικού λόγου και να τον μεταφέρετε στο β' είδος (*υπόθεση αντίθετη στην πραγματικότητα*) για το παρόν και για το παρελθόν.

Μονάδες 3

β. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις ακόλουθες προτάσεις (*είδος, εισαγωγή, συντακτικός ρόλος, εκφορά*):

- *quod illic aurum pensatum est*
- *Cum aliquis Sertorio nuntiavisset cervam inventam esse*

Μονάδες 8

γ. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων:

aequo, dictator, rogatus, reverti, a servo, Sertorii

Μονάδες 6

Γ 2. α. Στην πρώτη από τις ακόλουθες περιόδους να αντικαταστήσετε τον cum τον ιστορικό – διηγηματικό με τον cum τον αντίστροφο, επιφέροντας τις αλλαγές που απαιτούνται, και στη δεύτερη να αντικαταστήσετε την υπογραμμισμένη λέξη με τα ονόματα *domus, Italia* και *Pisaurum* με τέτοιο τρόπο, ώστε να δηλώνεται η επιρρηματική σχέση της στάσης σε τόπο.

- *Cum cerva, emissa a servo, in cubiculum Sertorii introrupisset, admiratio magna orta est.*
- *Quod illie appensum civitati nomen dedit.*

Μονάδες 7

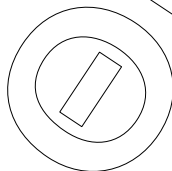
β. Να μεταγράψετε την πρόταση στον πλάγιο λόγο με εξάρτηση από τη φράση “*Camillus dicitur...*”:
Quibus interemptis aurum omne recepit.

Μονάδες 2

γ. Στην παρακάτω περίοδο να μετατρέψετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ:

- *Praeterea praecipit ut eam postero die repente in eum locum emitteret, in quo ipse cum amicis futurus esset.*

Μονάδες 4

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ
ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Ημερομηνία: Κυριακή 14 Απριλίου 2013

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Τότε ο Κάμιλλος, που είχε παραμείνει εξόριστος για πολύ καιρό κοντά στην Αρδέα, γιατί δε μοίρασε ακριβοδίκαια τη λεία από τους Βηίους, εκλέχτηκε δικτάτορας αν και βρισκόταν μακριά· ακολούθησε τους Γαλάτες που ήδη αποχωρούσαν και, αφού τους εξολόθρευσε, πήρε πίσω όλο το χρυσάφι. Επειδή το χρυσάφι ζυγίστηκε στον τόπο εκείνο, έδωσε το όνομά του στην πόλη: ονομάζεται, δηλαδή, Πίσασυρο, επειδή εκεί ζυγίστηκε το χρυσάφι. Μετά την πράξη αυτή ο Κάμιλλος επέστρεψε στην εξορία, από όπου όμως γύρισε αφού τον παρακάλεσαν.

Αν του φαινόταν πως έπρεπε να δώσει κάποια διαταγή στους στρατιώτες του που ήταν σκληρότερη από τις συνηθισμένες, διακήρυξε πως τον είχε συμβουλέψει το ελάφι. Το ελάφι αυτό κάποια μέρα έφυγε και πίστεψαν πως είχε πεθάνει. Όταν κάποιος ανάγγειλε στο Σερτώριο πως το ελάφι είχε βρεθεί, ο Σερτώριος τον διέταξε να το κρατήσει μυστικό. Ακόμη του έδωσε οδηγίες να το αφήσει ξαφνικά ελεύθερο την επομένη στο μέρος όπου θα βρισκόταν αυτός και οι φίλοι του. Την άλλη μέρα ο Σερτώριος δέχτηκε τους φίλους του στην κρεβατοκάμαρά του και τους είπε πως είχε δει στον ύπνο του ότι το ελάφι που είχε πεθάνει, ξαναγύρισε κοντά του. Όταν το ελάφι αφέθηκε ελεύθερο από το δούλο και όρμησε στην κρεβατοκάμαρά του, προκάλεσε μεγάλη κατάπληξη.

*Σημείωση: Η μετάφραση που δίνεται είναι σύμφωνη με το βιβλίο του καθηγητή (Μ. Πασχάλης Γ. Σαββαντίδης, Ο.Ε.Δ.Β - Αθήνα). Εναλλακτικά μπορεί να χρησιμοποιηθεί και η μετάφραση από την ιστοσελίδα www.study4exams.gr. Η διόρθωση στις πανελλήνιες εξετάσεις γίνεται βάσει των συγκεκριμένων μεταφράσεων.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Β 1.

- quae
- diutissime
- exilium
- aequiore
- nomina
- has
- quis
- durius
- militem
- postremorum/postumorum dierum
- aliquod
- admirationem maiorem

Β 2.

- a futurum esse, a fuisse
- fitis, faciendae
- abiens, abeundum
- deris (-re), dare
- visuros esse
- praedica
- fugerent
- nuntiatu
- dicti erant
- introrumpentes
- oreris (-re)

Γ 1. α.

- Ο υποθετικός λόγος δηλώνει *ανοιχτή υπόθεση στο παρελθόν* (υπόθεση: *si videbatur*, απόδοση: *praedicabat*).
- Υπόθεση αντίθετη του πραγματικού στο παρόν:
Si videretur...praedicaret
- Υπόθεση αντίθετη του πραγματικού στο παρελθόν:
Si visum esset...praedicavisset

β.

• *quod illic aurum pensatum est:*

Είναι δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, έχει συντακτικό ρόλο επιρρηματικού προσδιορισμού της αιτίας στο ρήμα *dicitur*, εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod* και εκφέρεται με οριστική, διότι δηλώνει αντικειμενική αιτιολογία.

• *Cum aliquis Sertorio nuntiavisset cervam inventam esse:*

Είναι δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, έχει συντακτικό ρόλο επιρρηματικού προσδιορισμού του χρόνου στο ρήμα *iussit*, εισάγεται με τον ιστορικό / διηγηματικό σύνδεσμο *cum*, εκφέρεται με υποτακτική, καθώς ο ιστορικός / διηγηματικός σύνδεσμος *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αίτιου και αιτιατού ανάμεσά τους (είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική). Η υποτακτική βρίσκεται σε χρόνο υπερσυντέλικο (*nuntiavisset*), διότι εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*iussit*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

γ. *aequo:* είναι ομοιόπτωτος ονοματικός επιθετικός προσδιορισμός στο *iure*.

dictator: είναι κατηγορούμενο στο υποκείμενο του συνδετικού ρήματος *factus est*, *Camillus*.

rogatus: είναι επιρρηματική χρονική μετοχή (δηλώνει το προτερόχρονο σε σχέση με το ρήμα της εξάρτησης, επειδή είναι μετοχή παρακειμένου παθητικής φωνής), συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα *reversus est*.

reverti: είναι ειδικό απαρέμφατο, υποκείμενο στο (απρόσωπο) απαρέμφατο *visum esse*.

a servo: είναι εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του ποιητικού αίτιου (το ποιητικό αίτιο εκφέρεται εμπρόθετα διότι είναι έμψυχο) στη μετοχή παρακειμένου παθητικής φωνής *emissa*.

Sertorii: είναι ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, γενική κτητική στο *cubiculum*.

Γ 2. α.

• *Vix (ή ~~vixdum~~ ή aegre) admiratio magna orta erat, cum repente cervam, emissa a servo, in cubiculum Sertorii introrupit.*

• *Quod domi appensum civitati nomen dedit.*

• *Quod in Italia (in + αφαιρετική) appensum civitati nomen dedit.*

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2013

Ε_3.Λλ3Κ(α)

- *Quod Pisauri* (εκφορά με απρόθετη γενική διότι έχουμε όνομα πόλης β' κλίσης ενικού αριθμού και με ονόματα πόλεων ή μικρών νήσων α' ή β' κλίσης ενικού αριθμού η στάση σε τόπο εκφέρεται με απρόθετη γενική) *appensum civitati nomen dedit*.
- β. *Camillus dicitur eis (iis/is) interemptis aurum omne recepisse.*
(Άρση Λατινισμού του ειδικού απαρεμφάτου, το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου τίθεται κατ' εξαίρεση σε ονομαστική, καθώς το ειδικό απαρέμφατο εξαρτάται από προσωπικό, παθητικό, λεκτικό ρήμα).
- γ. “*Eam cras repente in eum locum emitte, in quo ego cum amicis ero*”.

ΘΕΜΑΤΑ 2013